SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 188. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 2, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ЖОВТНЯ 1991 Ч. 188. РІК XCVIII.

Документація про голод зберігається в архівах Інституту Нобеля в Норвегії

Торонто (СКВУ). — За домовленням проф. Дж. Сундберґа, президента міжнародної комісії розслідування Голоду України в 1932—33 роках, повний архів цієї комісії переслано до Осльо на зберігання разом з документами Інституту Нобеля в Норвегії.

Цей архів включає 200-сторінковий кінцевий рапорт комісії, а дальше 1,500 сторінок протоколів свідчень 12-ох свідків-очевидців разом із недавно померлим британським журналістом Малколмом Маґґериджем, який висилав з України перші пресові звідомлення про голод і депозиції дев'ятьох міжнародних науковців з різних країн та 4,274 сторінок одержаної доказової документації.

За ініціятивою Світового Конґресу Вільних Українців, Міжнародна комісія розслідування Голоду в Україні уконституувалась в лютому 1988 в Торонто, Канада, як вповні незалежна організація в такому складі: проф. Дж. Сундберґ (Швеція) — предсідник, проф. Дж. Верговен (Бельгія) — заступник предсідника, проф. Ж. Лєвассир (Франція) — кодифікатор карного права, проф. Дж. І. А. Д. Дрейпер (Англія) — колишній член Нюрнберзького трибуналу, проф. К. Т. Олівер (ЗСА) — колишній амбасадор, проф. Дж. П. Гампфрі (Канада) — відзначений Об'єднаними Націями як архітект Універсальної декларації прав людини, і проф. Р. Левене мол. (Арґентина) — тепер голова Верховного суду.

Після закінчення праць комісії, перші копії кінцевого рапорту представлено: в Женеві 9 травня 1990 року в бюро Дж. Мартенсона, заступника генерального секретаря Об'єднаних Націй для прав людини, а 11-го травня 1990, в Штрасбурґу, Франція, президентові парляментарної асамблеї Ради Европи А.. Беркові. Рапорти офіційно передав голова комісії проф. Сундберґ разом з проф. Верговеном в приявності представників Світового Конґресу Вільних Українців. Дальші копії рапорту переслано на адреси делеґацій усіх держав, акредитованих при Об'єднаних Націях в Ню Йорку.

Цей Кінцевий Рапорт включає ствердження комісії про те, що причинами голоду в Україні в роках 1932—33 були насильно переведені урядом Москви акції стягнення надмірних зернових налог, примусова колективізація депортування т. зв. селян-куркулів і безпощадна денаціоналізація України дорогою знищення духовенства й інтеліґенції, і що жертви, спричинені тим голодом в Україні виносили найменше 4,5 мільйона, до чого слід додати осіб померлих поза границями України, які оцінено на 3 мільйони. Ці заключення вповні санкціонують право на відповідні компенсації згідно з прецендентами міжнародного права.

Ідентичні комплети архівів комісії враз із завіреними доказовими матеріялами будуть доступні для наукових дослідників в установах: Національні архіви Канади в Оттаві, Український Канадський Дослідчий і Документаційний Центр в Торонто, Канада, Конґресова Бібліотека ЗСА у Вашінґтоні, Український Науковий Інститут при Гарвардському Університеті, Архів Стокгольмського університету, Швеція, Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі, Франція, бібліотека Лювенського університету, Бельгія, Український Вільний Університет в Мюнхені, Німеччина, і Центральна Наукова Бібліотека ім. В. Вернадського в Києві, Україна.

ДОПОВІДЬ Ю. СТЕФАНІВСЬКОГО

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує тут доповідь Юрія Стефанівського на тему „Репресії проти дітей в Україні". Доповідач — гість зі Львова, член Великої Ради Спілки Українських Політв'язнів, голова спілки „Діти України — політв'язні", проректор львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва. Імпреза відбудеться у суботу, 5-го жовтня, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню (між 9-ою і 10-ою вулицями).

Творять господарський „інкубатор" для України

Трой, Н. Й. (О. К.) Тут у відомому Політехнічному інституті Ренселлір розпочали новий дуже цікавий для українців проєкт, а саме т. зв. „інкубатор" для малого бізнесу в Україні.

Проф. П'єр А. Абетті, директор Центру технічного вивінування для малих підприємств, саме повернувся з Києва, де він в Політехнічному Інституті Києва влаштував перший бізнесовий інкубатор, завдяки фінансовій допомозі одного із добродіїв Інституту Ренселлір Воррена Бражґемена і його дружини Павлини, яка є українського роду.

В. Браґґемен є одним із заступників президента Дженерал Електрік, який тепер вже на емеритурі, але як випускник Ренсселір інституту ніколи не забуває про свою „альма матер" і постійно фінансово йому допомагає. Його дружина Павлина є українкою другого покоління, її батьки приїхали тут зі Львова, а батько був секретарем 13-го Відділу УНС. Саме П. Браґґемен можна завдячувати зорганізування такого фонду, який сильно допоможе Україні у влаштуванні малих підприємств. Для переведення в життя такої ідеї бізнесового „інкубатора" допомогло також, як інформують В. і П. Браґґемен, двоє студентів РПІ — українців, а це колишній студент Марко Капій і Михайло Савків, що ще продовжує свої студії.

Проф. П. А. Абетті відвідав в червні Київ і там формально заложив Центр нової технології при КПІ. Проф. Віктор Іваненко, який широко відомий як знавець кібернетики, став першим директором Центру нової технології.

Проф. В. Іваненко має приїхати тепер у жовтні до інституту Ренсселір щоб представити свій плян і які можливості він має на виконання його в Києві.

На лютий 1992 року заплянувано спровадити на перевишкіл шестеро українських підприємців до Трой, Н. Й., щоб тут їх вивчити як вести такий „інкубатор" в Києві. Вони перебуватимуть три тижні в ЗСА і вивчатимуть в Ренсселір практично та теоретично нове знання.

Проф. П. А. Абетті заявив, що не можна уявити собі кращого часу на цей задум, як саме тепер, коли путч прискорив потребу і можливість малого бізнесу в Україні. Але не зважаючи на те, буде потрібно принайменше 10 місяців щоб відновити місце, де має бути цей „інкубатор", щоб заанґажувати до нього вивчених робітників і найти принайменше 10 зацікавлених підприємств. В тому напрямі будуть тепер спільно працювати проф. П. Абетті і проф. В. Іваненко.

Хто бажав би допомогти фінансово в цьому проєкті може складати пожертви на адресу: Fund for Entrepreneurship in Ukraine, Rensselaer Politechnic Institute, Troy, N. Y. 1218-3590 c/o Ms. Terry Van Tatten. Пожертви можна відтягнути від податку.

В. Винницький виступив з успіхом

Ню Йорк. — Тут у суботу, 21-го вересня, в залі Українського Інституту Америки в присутності численної публіки з успіхом відбувся концерт фортепіяноної музики у виконанні піяніста з України, лавреата конкурсу молодих виконавців імені Жака Тібо і Марґарити Лонґ в Парижі Володимира Винницького.

Прозвучав ряд видатних творів української та світової клясики. В наддатку на прохання публіки піяніст виконав твори Шопена та Рахманінова. Концерт був організований концертовим бюром Ірени Стецури.

Наступні виступи піяніста в ЗСА відбудуться в Бостоні, Філядельфії, Чикаґо та інших містах.

Вшанують українця, що рятував жидів

Лоренсвілл (Л. Онишкевич). — У Райде коледжі, у містечку Лоренсвилл, поміж Принстоном і Трентоном, Ню Джерзі, уже кілька років тому засновано центр дослідів голокосту і ґеноцидів. Серед різних конференцій та програм пов'язаних із цими темами була дводенна конференція присвячена Великому голодові в Україні.

Цього року центр ґеноциду, у спеціяльній програмі, відмічує двох осіб і „всіх християн, що рятували жидів під час голокосту". Цими двома особами є майже леґендарний тепер Рауль Валленберґ та Роман Іщук. Проф. Іщук, що помер у Філядельфії, живучи ще на Волині рятував багато жидів за часів німецької окупації, наражуючи так своє і своєї родини життя. Його дочки, проф. Наталія Пазуняк і мґр Марія Варварів, які допомагали йому, приймають відмічення в імени батька. Програма відбудеться у неділю, 6-го жовтня, в год. 7:30 вечора в Трентоні, у церкві Триниті, 801 Стейт вул., захід. Інформації — тел.: (609) 392-3805.

ЗСА зробили важливий крок на шляху до зміцнення миру

Ню Йорк. — Звернення президента ЗСА Джорджа Буша до американського народу, з яким він виступив у Білому Домі в п'ятницю, 27-го вересня, і далі залишається головною темою світової преси.

Президент в односторонньому порядку дав розпорядження ліквідувати всю американську тактичну зброю наземного базування, зняття тактичних нуклеарних ракет зі всіх кораблів фльоти, за вийнятком стратеґічних підводних човнів, і припинення стану цілодобової бойової готовности для бомбардувальників Б-52 і Б-1.

Дж. Буш підкреслив, що, приймаючи таке важливе рішення, він сподіється, що Совєтський Союз відповість тим же, а якщо він цього не зробить, багато його розпоряджень можуть бути відкликані в найкоротшому часі.

Уже в суботу, 28-го вересня, секретар Департаменту оборони ЗСА Ричард Чейні і голова Об'єднаного комітету начальників штабів генерал-лейтенант Колін Павелл приступили до здійснення розпоряджень Президента.

Р. Чейні дав наказ негайно почати виведення американської тактичної нуклеарної зброї з країн Европи і Азії. За словами одного з високопоставлених чинників Пентаґону, вся операція, включаючи знищення частини бомб і ракет, займе приблизно півтора року.

Повністю будуть знищені всі ракети „Ленс", артилерійські стрільна з нуклеарною „начинкою", приблизно половина нуклеарних авіяційних і морських глибинних бомб.

За розпорядженням Чейні з постійного бойового чергування в повітрі вже знято 40 бомбардувальників Б-52. З них знімається нуклеарне озброєння.

Перш ніж звернутися до американського народу, президент Буш інформував про свої пляни своїх союзників з НАТО, а також розмовляв телефонічно з президентами Ґорбачовим і Єльциним. Оба вони з ентузіязмом сприйняли американський плян і заявили про готовність наслідувати приклад ЗСА.

В суботу в короткому телевізійному інтерв'ю Ґорбачов назвав пропозицію Буша „дуже важливим позитивним кроком у правильному напрямі", зауваживши при цьому, що американські пропозиції порушують багато справ і потребують серйозного вивчення.

Совєтський президент додав також, що „будь-яка ініціятива зі сторони З'єднаних Стейтів чи Совєтського Союзу була б неможливою, якщо б в СССР не була прийнята політика нового мислення, політика переходу до нового типу міжнародних відносин".

Ґорбачов не сказав нічого конкретного про те, що має намір зробити у відповідь СССР, але дав зрозуміти, що незабаром в тій ділянці будуть прийняті важливі рішення. Те ж саме, але більш рішуче повторив Б. Єльцин.

Рішення президента Буша зі схваленням, хоч і з різною мірою ентузіязму, зустріли в країнах Европи. Особливо з ентузіязмом американську ініціятиву підтримала Німеччина, яка давно добивається повного виведення нуклеарної зброї зі своєї території.

Міністер оборони Великобританії Том Кінґ заявив, що Лондон піде за прикладом Вашінґтону і знищить свої тактичні нуклеарні ракети, а також глибинні нуклеарні бомби, які є на озброєнні есмінців.

Президент Франції Франсуа Міттеран заявив, що, відповідаючи на ініціятиву Буша, французьке міністерство оборони замовить лише 30 тактичних нуклеарних ракет „Ґадес" замість заплянованих 120.

ЮҐОСЛАВСЬКА АРМІЯ РОЗПОЧАЛА ОФЕНЗИВУ ПРОТИ ХОРВАТІВ

Беоґрад, Юґославія. — Головне командування юґославської федеральної армії, більшість у якому становлять серби, наказало розпочати повну офензиву проти хорватської національної ґвардії і допоміжних повстанських загонів, щоб, мовляв, остаточно зліквідувати ребелію.

Дві повні танкові дивізії, гарматні і ракетні відділи, панцерні вози і летунство розпочали бомбардувати хорватське укріплення Вуковар. Додаткові військові частини, виконуючи зарядження генерального штабу армії, скупчують свої відділи на кордоні, очікуючи дальших наказів.

Повна воєнна офензива юґославської армії на сербські позиції викликала турботу у Брюсселі, головній квартирі Европейської спільноти, керівництво якої вирішило на своєму засіданні 30-го вересня ближче поцікавитись офензивою федеральної армії проти зле озброєних хорватів, але не було в европейців відваги поставити на порядок дня справу висилки до Юґославії европейських військових частин під командуванням і наглядом Організації Об'єднаних Націй.

Турботу викликає й те, що до поборювання хорватського „сепаратизму" включились повстанські загони сербів, підтримувані військом, які почали займати територію Словенії і нищити все по дорозі, спалюючи житла хорватів і вбиваючи по-звірськи жінок-хорваток, дітей, стариків, бо вся решта молодшого чоловічого роду перебуває у реґулярних військових частинах національної ґвардії, або у повстанських загонах, які допомагають воєнним ставити спротив напасливим сербам. Сербські політичні і військові чинники, використовуючи своє „провідне" становище у президентській раді, генеральному штабі армії і уряді, виступають проти хорватів і словінців під притекстом збереження єдности Юґославії, а фактично займаються єтноцидом несербського населення.

Всі ці справи були предметом обговорення на засіданні Европейської спільноти і в головній квартирі Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО). На зустрічі міністрів закордонних справ країн НАТО відбулася дуже гостра виміна думок між міністром закордонних справ Німеччини Гансом Дітріхом Ґеншером і британським Лордом Керінґтоном, який вважає, що Европейська спільнота має силу і спроможність пригасити, або цілком зліквідувати внутрішні конфлікти в Юґославії. Ґеншер і його деякі колеґи з інших країн, йдучи шляхом збереження єдности Юґославії, відкидають принцип самовизначення народів. Подібне становище вони займають також до справи розчленування ССCР, який фактично перестав існувати, але вони все одно продовжують визнавати тільки Міхаїла Ґорбачова і його „визбираних" дорадників, які хочуть рядити імперією без згоди народів, від імені яких вони намагаються виступати, — кажуть політичні спостерігачі.

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР та ПС УРП)

Київ. — Тут відбувся з'їзд Конґресу ділових кіл України. Члени організаційного комітету з'їзду, що його очолює президент республіканського акціонерного товариства „Українська Біржа" Валерій Бабич, визначили, що Конґрес має бути вільним громадським об'єднанням підприємців, які працюють у різних галузях народного господарства і базуються на різноманітних формах власности. 73 делеґати з'їзду висловилися за створення найбільш сприятливих умов для встановлення і розвитку підприємницької діяльности, як єдиної структури народного господарства.

У пресовому центрі міністерства внутрішніх справ України відбулася конференція, присвячена охороні та зберіганню врожаю. Конференцією проводив начальник управління захисту економіки від злочинних посягань Євген Желстов. Він повідомив, що у багатьох господарствах навмисно псується зерно у великих кількостях. Так у селі Чабани, Хмельницького району, під відкритим небом гниє 322 тонни зерна ячменю, 107 тонн пшениці, 34 тонни зерносуміші. У Черкаській, Київській та Чернігівській областях ведеться слідство з факту підпалення 40 стирт. Факти нищення збіжжя у великій кількості співробітники міліції виявили у господарствах Миколаївської, Одеської, Полтавської, Сумської та інших областей України.

Харків. — Під час опитування, що проводилися у місті та області, виявлено, що на питання: „Чи повинна Верховна Рада України саморозпуститися", серед робітників Харкова 64 відсотки сказали так, 12 — ні, 17 не визначилися. Інженерно-технічні працівники: 66 відсотків — так, 32 — ні, 11 не можуть відповісти. Серед вчителів Харкова 40 відсотків за, 35 — ні, 6 не визначилися. Медики: 58 відсотків — так, 15 — ні, 37 не визначилися. Студенти 83 відсотки — так, 6 — ні, 11 не могли відповісти. Військовослужбовці 63 відсотки — так, 29 — ні, 8 не визначилися. Працівники міліції і КҐБ: 65 відсотки так, 13 — ні, 22 — не визначилися.

Звенигородка. — На міському стадіоні ім. Тараса Шевченка відбувся мітинґ, що його організували Рух, Товариство української мови, Зелений світ. Мітинґ відбувся з нагоди проголошення Акту про державну незалежність України. Промовці, серед яких народний депутат ВР України Юрій Гнаткевич, депутат Черкаської облради Скорінь, голова Київського крайового Руху Володимир Петренко підтримали прийняття ВРадою Акту про державну незалежність України. Ухвалено резолюцію та звернення звенигородців до ВР України з вимогами провести розслідування за фактами розкрадання майна райкому КПУ його колишніми працівниками, демонтувати пам'ятники епохи тоталітаризму, домогтися відставки і притягнення до відповідальности колишнього першого секретаря Звенигородського райкому КПУ Миколи Чернишенка, який у дні путчу прилюдно заявив, що він „від перших днів початку перебудови був її противником". Мітинґ закінчився виконанням гимну „Ще не вмерла Україна". Відтак учасники мітинґу під синьо-жовтими прапорами рушили до райвиконкому, де висловили вимогу встановити над Будинком Рад державний український прапор.

Кирилівка. — Побачило світ перше число газети „У Тім Найкращому Селі" — видання місцевого осередку ТУМ. Число цілком присвячено історії та сьогоденню Української Автокефальної Православної Церкви, надруковано звернення першого організаційного Всеукраїнського Собору УАПЦ до українського народу.

Шпола. — У місті урочисто відзначено 300-літній ювілей заснування Шполи. Колишнє компартійне керівництво біля будинку райвиконкому зорганізувало льотерію, через яку мешканці міста могли виграти різні товари. Варто заува-

(Закінчення на стор. 3)

ВИСТАВКА В ҐАЛЕРІЇ ОМУА

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштовує виставку картин мистців зі Львова Тані Базарник, Карла Вірінського, Федора Олійника та Володимира Руденка. Відкриття виставки відбудеться у неділю, 6-го жовтня о год. 1-ій по полудні в Ґалерії ОМУА, 136 Друга авеню. Виставка буде відкрита в будні від 6-ої до 8-ої вечора, в суботи і неділі від 1-ої год. по полудні до 8-ої вечера, і триватиме до 13-го жовтня.

У СВІТІ

В НЕДІЛЮ, 29-ГО ВЕРЕСНЯ, лідер антикомуністичного повстанського руху УНІТА Жонас Савімбі прибув до Люанди для переговорів з керівництвом Анґолі.

В ПЕКІНІ ВІДБУВСЯ пленум ЦК Комуністичної партії Китаю, який висловився за докорінний перегляд господарської практики, відмову від державного управління підприємствами. Разом з тим керівники компартії підкреслили, що не мають наміру відмовлятися від „перспективи будівництва соціялізму".

В САН-САЛЬВАДОРІ завершився судовий процес у справі вбивства в листопаді 1989 року шести єзуїтських священиків і двох жінок. Суд визнав винними полковника Ґуільєрмо Бенавідеса й інших воєнних. Це перший в історії Сальвадору випадок, коли до кримінальної відповідальности притягнуто високих воєнних чинів.

В СУБОТУ, 28-ГО ВЕРЕСНЯ, надзвичайний з'їзд совєтського комсомолу оголосив про самороспуск цієї масової організації молоді. „Відходячи з політичної арени, ВЛКСМ повинен виконати свій останній обов'язок — розпочати цивілізований, правовий, справді демократичний перехід до якісно нового молодечого руху", — заявив у звітній доповіді перший секретар ЦК ВЛКСМ Владімір Зюкін.

В НЕДІЛЮ, 29-ГО ВЕРЕСНЯ, біля воріт американської воєнно-морської бази в Субійській затоці відбулася масова демонстрація місцевих жителів, які вимагали збереження американської воєнної присутности. На базі працює 45,000 філіппінців, і якщо її буде закрито, всі вони залишаться без праці і засобів існування.

НА МІЖНАРОДНІЙ конференції в питаннях антисемітизму, яка проходить в Москві, оприлюднено висліди опитування 4,200 совєтських громадян з приводу „жидівської проблеми" в Совєтському Союзі. Більшість опитаних висловилася за те, щоб усі жиди виїхали до Ізраїля. Понад 10 відсотків оптимальним варіянтом вважають переселення всіх жидів на Далекий Схід. Понад 50 відсотків заявили, що боротьба з сіонізмом повинна продовжуватися.

КІЛЬКІСТЬ ГРОШЕЙ на руках у совєтських громадян зросла від початку цього року до вересня з 122 біл. до 186 біл. карбованців. Як заявив директор Інституту економіки Академії Наук СССР Лєонід Абалкін, „Совєтський Союз друкує гроші 24 години на добу, 7 днів на тиждень". Він вважає, що найкращий спосіб зменшити тиснення грошевої маси на споживчий ринок є продаж землі, будинків і акцій промислових підприємств.

ЦИМИ ДНЯМИ НА ОДНОМУ з альпійських льодовиків альпіністи виявили замерзлий і змумійований труп людини, яка вмерла приблизно 4,000 років тому. Вчені вважають знахідку дуже цінною, особливо амуніцію „льодової людини" — бронзову сокиру, ніж з камінним лезом, лук і одяг з футра і шкіри.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНЕЦЬ ДЕЙВИД КЕЙ, який очолює групу із 44 експертів ООН, повідомив, що в їх розпорядженні виявилися документи про те, що Саддам Гуссейн створював нуклеарну зброю, і ці документи повністю спростовують твердження іракського керівництва, що воно й гадки не мало створювати таку зброю. Група інспекторів ООН повернула іракським керівникам документацію лише після того, як зі всіх документів були зняті копії. П'ять діб, поки відбувалося копіювання, експерти на чолі з Д. Кеєм жили в автобусі і автах, запаркованих напроти будинків, де ці документи були знайдені. Іракський уряд не дозволив групі ООН залишити місце паркування, поки вона не поверне документи. У понеділок вранці група виїхала з Іраку без труднощів.

ОПИТУВАННЯ, ПРОВЕДЕНЕ Інститутом Ґеллапа показують, що нині політику президента Джорджа Буша схвалюють 45 відсотків виборців-негрів. Хоч це менше, ніж у кінці квітня, коли 61 відсоток негрів підтримували Президента, однак майже в чотири рази більше, ніж у виборах в 1988 році, коли за Буша голосували всього лише 12 відсотків чорних виборців. За кандидата Демократичної партії Майкла Дукакіса проголосували тоді 86 відсотків негрів. Наступлять чергові вибори, і навряд чи республіканець Джордж Буш дістане більше голосів негрів, ніж у 1988 році. Вже майже 60 років, з часів президента Френкліна Рузвелта, негри постійно віддають свої голоси демократам.

ПРОКУРАТУРА БРУКЛИНУ обвинуватила десятьох членів ґанґстерської банди „Народжені вбивати". У банду входили виключно в'єтнамці, переважно хлопці від 18 до 23 років. Але керівниками були старші злочинці. Головачеві Дейвидові Таєві 35 років, його помічникам Лань Нґо Трану — 29, Л. Гонґу — 28. Д. Таєві та дев'ятьом іншим заарештованим пред'явлені обвинувачення в ракетерстві, грабунках, вбивствах, організації вибухів. „Народжені вбивати" діяли в межах Великого Ню Йорку, який включає саме місто і його передмістя, Ню Джерзі і Коннектикат, але головною ареною дій банди був Чайнатавн — „Китайське місто" в південній частині Мангеттену.

НА УРОЧИСТОМУ ОБІДІ в честь марокканського короля Гасана II, на який у Білий Дім були запрошені журналісти, президент Джордж Буш сказав, що ЗСА не мають наміру міняти свою позицію щодо Багдаду. ЗСА підуть на будь-які заходи, щоб змусити іракського президента Саддама Гуссейна погодитися на вимоги ООН і дозволити інспекторам цієї міжнародної організації без перешкод виконувати свою місію в Іраку. За словами представника Білого Дому, Адміністрація займає тепер вичікувальну позицію. Багдад, як відомо, пообіцяв усунути перешкоди для роботи інспекторів ООН і дати їм можливість винести всі секретні документи, знайдені раніше на одному з об'єктів у Багдаді, а також зберегти зроблені там фотографії і відеозаписи.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до понеділка, 30-го вересня 9,129 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

227,319.40

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Україна, як політичний чинник

Наші земляки в Америці ремствували й нарікали, що американські засоби масової інформації мало, а то й нічого, не подають про Україну. Це сумно, але з погляду завдань преси та радіо-телевізійних передач — зрозуміло. Україна була міжнародним чинником (мова про новітні часи) у 1918-му році, коли підписано Берестейський мир. Була ним у квітні 1920 року, коли підписано польсько-український Варшавський пакт з підготовою воєнного походу на Київ. Після насильного включення України до Совєтського Союзу перестала бути політичним чинником у міжнародному світі. Існує у світі понад 160 держав на всіх континентахк. Пишуть про кожну з тих країн тільки тоді, коли там трапиться катастрофа, як це було з трагедією Чорнобиля в Україні, або дана країна заплутана у якийсь міжнародний конфлікт. Кілька останніх років були виповнені усамостійненням і демократизацією шістьох комуністичних сателітних держав, проблемою з'єднання Німеччини, війною проти Іраку, закінченням холодної війни з СССР, йшлося про гру великодержав і преса, радіо і телевізія мали аж надто сенсаційного матеріялу. Упадок комунізму в СССР, до якого видатно причинився генеральний секретар Компартії СССР Міхаїл Ґорбачов (бо всі автори злощасного „путчу", який скомпромітував компартію, були довіреними людьми Ґорбачова) — той упадок комунізму створив ситуацію, в якій Україна могла знову вийти на арену міжнародних подій.

Можемо знову ремствувати, що голови Верховної Ради України, Леоніда Кравчука, якого президент Буш запросив був під час своїх відвідин у Києві, не прийнято у Білому Домі з такою церемонією, як, наприклад, Боріса Єльцина. Але Кравчук ще не є президентом й Україна ще не є самостійною державою. У Білому Домі існує дипломатичний протокол, який є табу що, його не порушує ні один президент.

На цьому місці була вже не раз мова, що політика Америки супроти Сходу Европи все ще тримається критерія „вигоди": вигідно мати одного амбасадора у Москві, а не 15 чи 12, бо відпали три балтійські країни. Вигідно торгувати з одним, а не з 15-ма чи 12-ма партнерами. Крім того — в американських керівних колах покутує все ще незнання географії та історії чужих народів. Коли президент Буш заявив Кравчукові, що „Україна займає в серцях американців особливе місце" — то це вже був вийнятковий джентелменський зворот, що його можна розуміти, як початок усвідомлення, що існує на Сході Европи країна величиною Франції з населенням понад 50 мільйонів душ і що треба врешті рахуватися з можливістю, що ця країна таки стане незалежною. Покищо Джордж Буш вірний собі: пригадаймо, що приймаючи урочисто Боріса Єльцина він теж не промовчав, що Америка таки респектує президента всього Совєтського Союзу Міхаїла Ґорбачова.

Повторяємо, що хід подій на Сході Европи відбувається без уваги на становище того чи іншого лідера будь-котрої держави у широкому світі. Покищо йдеться про те, щоби референдум 1-го грудня затвердив постанову Верховної Ради України про державну незалежність. Йдеться про те, щоб у тому загальному голосуванні вибрати президента, який тоді матиме за собою той авторитет, що його осягнув був Боріс Єльцин, як його обрали загальним голосуванням. Йдеться про те, щоби створити власний державно-адміністраційний апарат. Покищо у величезній більшості цього апарату сидять комуністи або непевні люди з часу панування комуни. Всі речі роблять люди і змінити ворожих чи непевних людей на вірних і льояльних на такому великому просторі у такому великому апараті — це страшенно важка справа. І коли у розмові Буша з Кравчуком головною темою була економіка, а не політика, то це теж зрозуміло: ми стоїмо перед зимою і з усіх сторін чути перестороги, що ця недалека зима може принести велике горе.

Проголошення незалежности 24-го серпня викликало у численних патріотів ентузіязм. Це добре, воно доказ патріотизму. Але ентузіязмом не збудується держави, тільки працею. Леонід Кравчук виявляється реалістом, його виступи в Оттаві, столиці Канади і Вашінґтоні були гідні, як репрезентанта многостраждальної України, яка бореться за свою незалежність. У цій боротьбі вона стає вже політичним чинником — і це радісний факт.

Олександер Серафин

ЗАНЕПАД І РЯТУНОК ЕКОНОМІКИ СССР

Осягнувши політичний компроміс, новий тимчасовий уряд СССР почав розглядати зруйновану економію, яка є у загрозливому положенні. Всі показники економічного життя стало послаблються і немає надії на краще майбутнє. Голова Господарського банку, Віктор Геращенко, подає, що СССР друкує тепер гроші в чотири рази більше ніж у 1987 році. Він передбачає, що всіх грошей в обороті буде 240 більйонів карбованців з кінцем 1991 року в порівнянні з 136 більйонами карбованців як було з початком ц. р. Тому інфляція, яка тепер досягнула 100 відсотків подвоїться до кінця 1991 року. Бюджетний дефіцит цього року заповідають піднесеться до 200 більйонів карбованців, або 20 відсотків національного прибутку.

Найбільшою загрозою буде зима, загроза якої підсилюється останніми статистичними даними. Індустріяльна продукція протягом перших вісім місяців цього року зменшилася на вісім відсотків в порівнянні з цим самим періодом минулого року, який був уже в занепаді. Продукція молока була нижча також на вісім відсотків, а м'яса і нафти на 10 відсотків кожна. Заповідають, що жнива збіжжя цього року будуть на 25 до 30 відсотків нижчі минулого, які були, одначе, одні з найкращих за останніх 12 років.

Іншою загрозою є це, що міжнародні банки не тільки відмовляються дати СССР нові позички, але навіть відмовилися відновити близько 20 більйонів долярів перед тим затягнутих позичок. Щоб звільнити себе від тих боргів в більшості в европейських банках, совєти мусіли користати з позичок західньоевропейських держав, які були призначені на стимулювання їхньої економії. Заборгованість СССР в чужих банках і країнах становить тепер біля 62 більйони долярів, за даними Державного банку. Державні валютні запаси є між п'ять і шість більйонів долярів і біля 28 більйонів долярів в золоті та іншому майні, за що можна дістати валюту.

Така заборгованість не дозволяє совєтській промисловости користати з імпортів. Вони мусіли бути зредуковані. Ця акція має вплив на продуктивність дуже потрібних товарів. Кредитове довір'я до СССР стало здескридитованим їхніми підприємствами, які не могли заплатити за закупи поза межами країни. Вони далі залягають з заплатою Японії і Заходові в сумі приблизно 3 до 4 більйони долярів.

Американські банки не фінансували совєтський закуп американського збіжжя в липні 1991 року на суму 600 мільйонів долярів, без уваги на це, що ЗСА ґарантували 98 відсотків основного капіталу і половину відсотків. Коли американські банки відмовилися, то чотири европейські банки під тиском своїх урядів позичили потрібну суму. Наступні закупи збіжжя в жовтні ц. р. на суму 500 мільйонів долярів і в лютому 1992 року на 400 мільйонів долярів ще не найшли банків згідних позичити ці гроші.

Президент Ґорбачов вже звернувся до представників Европейської економічної спільноти з проханням про суму у висоті 14,7 більйонів долярів допомоги крайньої необхідности. В цю допомогу входить збіжжя, м'ясо, цукор — всього 17 категорій харчів.

Едуард Шеварнаднадзе назвав теперішню ситуацію у СССР такими словами: „Звільнити країну з її теперішньої кризи, нам потрібно астрономічну суму грошей і ми мусимо взяти до уваги дійсну ситуацію фінансового ринку. Ми мусимо закупити багато збіжжя, — величезну кількість збіжжя, — і це є допомога, яку ми очікуємо". Ця допомога проходила б через тимчасовий Комітет представників республік, а не просто республікам. З проголошенням незалежности, республіки почали клопотатися своїми внутрішніми проблемами, один плян порятунку для всіх республік стає нереальним. Більш реальним стає ідея однієї економічної зони. Цей підхід основується на втриманні зв'язків між республіками з тим, що кожна з них має вільну руку здійснювати свої реформи — грошову, податкову і т. п., самостійно.

Провідники республік уже отримали від Державної ради (нове виконавче тіло) прелімінарний економічний плян. Цей спільний економічний плян включає підставові передумови довір'я гідних реформ спрямованих остаточно до ринкової економіки — приватної власности, спільної грошової і банкової системи, та спільний бюджет і податкову систему, як також вільний перевіз товарів і обслуг. Цей плян дуже загальний, щоб не протиставлятися опозиції республік. Головний архітект цього пляну економіст Ґ. А. Явлінський, росіянин, вже погрожує, що Росія не може довго чекати на інші республіки як чотири до шість тижнів і є готова впровадити його сама. Цей короткотерміновий розрахунок часу є мотивований загальною економічною ситуацією в країні і можливістю втратити допомогу Заходу.

Виеліміновуючи все, що стояло на перешкоді в отриманні економічної допомоги Заходу, Ґорбачов приготовляє певний тиск на Японію і Захід. Зближається час, коли він може сказати: „Я зробив все, що ви бажали, а тепер акція є по вашій стороні. В той чи інший спосіб, Захід відізветься позитивно і допоможе не тільки пережити надходячу зиму, але також врятувати зруйновану совєтську економію. Дійсно, ніхто інший не може їм допомогти. Така акція є в інтересі Заходу, щоб задушити всякі антидемократичні спроби колишніх апаратчиків і їх симпатиків.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

Мистецький базар із В. Васічко та Н. Кормелюк

Мистецький базар, у рамках якого експонувались названі мисткині, влаштував філядельфійський 43-ий Відділ СУА 21-го вересня ц. р. Відкриття відбулось 21-го вересня, о год. 12-ій вполудне. Його довершила Аня Максимович, голова цього Відділу, а рушійною силою була всюдисуща Люда Чайківська, імпрезова референтка. Те, що цей базар мав не абиякий успіх, це у великій мірі заслуга меткої імпрезової референтки, бо вона має, як кажуть, набиту руку як зробити рекляму.

Від останньої виставки Володимири Васічко у Філядельфії до теперішнього її показу картин, вона пройшла семимилевими кроками вперед у розвитку своєї малярської творчости. Нічого дивного, вміжчасі мисткиня вспіла здобути на збірній виставці Клюбу мистців акварелі з Ессекс срібну медалю в 1986 році, а рік пізніше золоту медалю на такій же виставці цього ж мистецького клюбу. Дві перші нагороди здобула на виставках у 1986 і 1987 роках в Мистецькій ґалерії в Савт Оренджі, Мейплвуд, найкращим показом у цій же ґалерії в 1985 році. Мисткиня є членом чотирьох американських малярських з'єднань, останньо стала членом престижевої Американської Ліґи професійних мистців, Н. Дж., чартер. Хоча мисткиня давно вже після малярських студій у Польщі і тут у ЗСА, ще відвідує Ню Джерзі центр для візуального мистецтва.

Після цієї візитної картки, чи навряд чи хтось із наших образотворчих мистців може почванитись, з черги дещо про її малярську творчість.

Вправді улюбленим, так мовити б, жанром малярства Володимири Васічко є акварели і ґваш, останньо більшістю працює в техніці колажу. Колаж впровадив Пікассо в 1911 році. Часто в цій техніці працював Брак. Мисткиня в Колажі не вживає ні фотографій, ні газет, ні ганчір'я, вона наклеює різної товщини верстви паперу на полотні, що їх покриває фарбою, так, що з певної віддалі її колаж-картини пригадують картини Властиміла Гофмана, що любив грубо накладати фарбу.

В експозиції Васічко 25 картин більшої та середньої величини, крім цього 50 меншого розміру. Картини добре розташовані, заповнили стіни доволі великої залі виставок. Освітлення картин сприяло сприйманню їхньої краси.

Нашу увагу привертає „Скала" своїми тональними переходами. Ефект соняшного світла й інтенсивність кольору помічуємо в „Березовому узгір'ї". Благородну гаму барв передано в „Руїнах старостинського замку" (акрилік). Вражає високою майстерністю „Камінне узгір'я". Композиційним ритмом великих стовбурів дерев ми подивляли „Над карпатською річкою"

Мисткиня прямо залюблена в квіти, чим пояснюємо собі її полотна, на яких розмальовані квіти, вони наче живі, від них, як кажуть, годі очей відірвати.

Захоплюючись картинами Володимири Васічко, можна ствердити, що в неї велике малярське обдарування. Її малярські твори постають із її любови до природи й квітів, вони сповнені романтичної піднесености (недаром вона говорить, що дуже любить малювати). Тож не дивно, що її картини відзначаються майстерністю, що виявляється в рисунку та кольориті, словом вискою культурою виконання. Не без того, що в неї особливий хист спостереження, що зумовлює технічну справність, а надусе у Васічко, як звичайно в амбітних мистців невпинне прагнення осягнути максимально високий мистецький рівень, що вона своєю наполегливою працею і непохитністю осягнула, та вона стремить до ще вищого.

* * *

Другою мисткинею в цій імпрезі була Наталія Кормелюк. Вона експонувала свою кераміку. Свого часу ми подивляли її кахлі. Мисткиня-керамістка в Піттсбурґу виготовила проєкт кахлевої печі з нагоди Тисячоліття Хрищення України. Їздила в Україну, щоб виготовити зразки гончарських виробів усіх областей України. Постійна виставка цих зразків (136) експонатів) міститься в Менор Джуніор Коледжі. Її праці позитивно оцінили американські мистецькі кола. Вона є членом американського мистецького клюбу „Ніон", який користується великим авторитетом, де зчаста Кормелюк експонує свої праці. У її кераміці переважають пастельні кольори. Ці кольори своєю м'якістю, лагідністю тонів дуже припадають до вподоби. Привертають увагу оригінальні узори на її експонатах.

Назву „базар" мабуть оправдував окремий станок, на якому продавались: вишивані рушники, скатерті менші і більші, подушки і подушечки, ляльки, намиста, платівки та картки, що їх видала мисткиня Васічко.

Після цієї імпрези ще довго тривала гутірка з мисткинями, при смачному буфеті, особливо з говірливою, милою Володимирою Васічко та її симпатичним чоловіком, транспортувальником її картин. Між іншим він радів, що продано декілька картин, бо сьогодні малярський матеріял й обрамлення картин дешево не обходиться.

В загальному мистецький базар мав великий успіх, у першу чергу дякуючи Володимирі Васічко.

Володимир Жила

ВЕСНЯНА ОСІНЬ

Микола М. Палій, „Весносінь", повісті з життя, видавництво Юліяна Середяка, Буенос Айрес, 1991.

Збірка „Весносінь" обіймає десять повістей із життя, написаних в1930—1990 роках, тексти яких автор заново переглянув і дещо поправив, зокрема ті з тридцятих років. Свої оповідання чи розповіді Микола Палій називає повістями з життя, бо вони, на його думку, подібні до повістей першої його збірки „Надійні дні" (1949). З літературознавства знаємо, що такі називання трапляються, бо деякі оповідання бувають близькі до повістей. Наприклад, Ольга Кобилянська, свій твір „У неділю рано зілля копала"... назвала оповіданням, хоч за всіма ознаками — повість. Також Михайло Коцюбинський спочатку написав оповідання „Fata morgana", а потім створивши другу частину, розгорнув його у повість.

Цікаво і наскрізь оригінально звучить і назва збірки: „Весносінь" або „Весняна осінь". Автор вносить, чи фактично здійснює тут щось нове, можна сказати сміливе, щось в роді творчого дерзання. Виходить, що весна його життя, тобто юність показалася йому над то короткою, літа він майже ніколи не бачив, бо працював і жив у нелегких умовах. Тому для творчого зусилля лишилися пізні роки: осінь життя, яка, до речі, „прийшла ще заскоро і то з великими вимогами" та най основніше, що в час її „все сталося".

Його повістям в основному характерні однолінійні сюжети, бо в переплітання самостійних сюжетних ліній, виходить, автор не вірить. Дія їхня не проходить теж на одному місці, а там, де живе, перебуває, чи гостює письменник. Персонажі його хоч часом чужі, наприклад, Емма, Бруно Сорнаґа, проте вони мають спільну ціль: вони прагнуть присвятити своє життя батьківщині, для якої живуть і трудяться. Їхня відданість справі не заяложена, не шабльонна, вона також не вимушена, але органічна, проста. Усі ці моменти читач може легко спостерігати майже в кожній повісті, бо вони пересаджені туди з народної практики. Вони тому і зрозумілі та промовляють доконаними фактами до кожного, хто їх вспіває добачити.

Тематично деякі повісті побудовані на переказах, що кружляли колись серед селян над Збручем. Були це фактичні, або й фантастичні історії, які згодом стали реалістичними. Теми інших повістей в основному фактичні.

Також окремі персонажі-герої були колись відомі авторові в житті. Павло з повісти „Постріл на межі" — це брат автора, який загинув цілком скрито. „Він почув млість і задубіння. І коли йому стало тяжче віддихати, Павло підняв злегка голову, щоб набрати досхочу повітря, розкрив широко спрагнені уста, і насилу промовив: Мамо! Потім склонив голову і приліг обличчям до своєї рідної землі". Сандра („Непрошені гості"), як пише автор, він знав. Він навіть поїхав до села Офена, відшукав його і перевів з ним ціле літо. Знову Бруно („Buon sarto") мав крамницю в будинку, в якому жив автор. Його долю перерішили німецькі нацисти, які його схопили. Емма („Емма перейшла кордон") — це справжня римлянка, вона продавала газети біля будинку, в якому жив автор.

Особливістю композиції прозових творів М. Палія є його своєрідна експозиція, що часто подається напочатку. Дія у нього розгортається динамічно, розв'язки бувають раптові, несподівані, що викликає непослаблену увагу читача. У цих гранично коротких творах письменник розкриває глибокі почуття і переживання героїв, їхні радощі й страждання, особисті колізії тощо.

Стиль автора та його індивідуальна творча манера здебільша уривчасті, лаконічні. Мовні засоби для своїх творів він черпає з скарбниці живої розмовної мови. У його мові рідко з'являються діялектні елементи, що дісталися туди внаслідок мовної льокалізації, а інколи й стихійного впливу мовного оточення, в якому живе письменник. Вони в основному служать для експресії, вужче для типізації мови персонажів.

У рецензованій збірці „Весносінь" М. Палій виступає як мистець, що стоїть твердо на морально-етичних та естетичних позиціях. А окремі зображення його героїв належать до кращих зразків белетристики, які не втратять своєї пізнавальної та естетичної цінности і в наступні сесятиріччя.

Підсумовуючи, слід сказати, що М. Палієві притаманний мудрий розум і закоханість у життя. Набираючись сили й снаги, письменник все послідовніше працює над словом, над формою твору, робить усе для того, щоб сюжет розвивався ясно і просто, а фабула не тяжіла над характерами його героїв. „Весносінь", без сумніву, з користю прочитають любителі доброго й розумного опо відання.

Пл.сен. Слава Рубель, ПС
Пл.сен. Марта Зєлик

„КРОК ЧЕРЕЗ ОКЕАН"

II.

Для табору Яремче служило базою, з якої пластуни оглядали цілу Івано-Франківську область, з якої вони вирушали в одно та дводенні мандрівки. Таборовики відвідали славний музей гуцульського мистецтва в Коломиї, встали досвіта однієї суботи, щоб відвідати ярмарок в Косові, закупити прекрасні інкрустовані речі, топірці, килими і ліжники. Бачили бункер в Дорі де 52-го року було знищено останніх упістів. Відвідали Івано-Франківське (колишній Станиславів) і поклали квіти на новоспоруджені могили січовим стрільцям. Чи не найкращим переживанням в цьому районі були відвідини Яблонівського перевалу, яке розташоване на високій горі в місці де колись проходила чесько-польська границя. Там під звуки трембіт та троїстих музик учасники табору танцювали аркан, заїдали пишний смажений шашлик і розважалися довкола ватри. Трембітарі і музиканти, кухарі та господарі оселі так захопились молодими гістьми, що запросилися на пластову ватру із своїми інструментами. Що гітара невід'ємна частина пластової ватри загальновідомо, але це імовірно вперше, що пластуни співали при ватрі під звуки трембіти.

Дуже зворушливим для учасників „Стежок культури" була участь в Богослуженні в маленькій церковці в Яремче, на яке табір прибув зорганізовано, в однострoях, викликали зацікавлення зібраних. Після відправи місцеве населення обступило пластунів і пластунок, засипуючи їх запитаннями про Пласт, про життя в Америці, про українців поза межами України. Найчастіше було чути похвалу молоді з Америки за те, що вони й там „на чужині" зберегла рідну мову.

Із Яремча таборовики здійснили прогульки в гори Ґорґани, здобувши два шпилі: Хом'як і Синяк. **Вони взяли із собою харчі на два дні й намети, й повернулись** захоплені красою українських гір. Провідниками прогульки були досвідчені альпіністи „Бурлаки" з України.

Однією метою цих мандрівок було дати нагоду пластунам з Америки побачити як діють пластові табори в Україні. Отож по дорозі з Яремча до Львова, учасники „Стежок культури" відвідали пластовий табір розташований в Новому Кропивнику, біля чепурного курортного містечка Трускавець, у львівській області. Там вже таборувало понад сто пластунів з усіх кінців України під вмілим проводом ст. пл. Богдана Гасюка. Незвичайним переживанням для таборовиків були відвідини „Сокола" — історичного місця для всіх пластунів, яке український Пласт тепер відновляє. Саме тепер йде робота над вирубуванням лісу, та спорудження нового табору на тому місці, де в двадцятих роках відбувалися первісні пластові табори. В цьому районі також є містечко Нагуєвичі, місце народження Івана Франка, отож пластуни скористали з нагоди і провели в ньому кілька цікавих годин.

Остання зупинка перед прибуттям до Львова була в містечку Олесько, де знаходиться старовинний замок невідомо ким збудований ще в XI столітті. Того ж вечора таборовики ночували в наметах, недалеко прекрасного озера в районі Олеського замку, а наступного ранку, в неділю, після короткої подорожі, два автобуси повні пластунів і пластунок від'їхали до катедри св. Юра у Львові. Важко описати враження зібраних вірних, коли на площу перед церквою рівнесенькою дволавою вмашерувало понад сімдесят молодих пластунів і пластунок в однострoях з великим українським прапором на чолі. А того ж дня львів'яни відзначили першу річницю з часу коли храм св. Юра було передано Українській Католицькій Церкві, отож на це свято зібралося чимало народу. Після торжественної Служби Божої пластуни довго не могли залишити площу: їх люди не відпускали, а, знову ж таки як і в Яремчі, випитували про Пласт, про них особисто, милувалися й дивувалися їхньою прекрасною українською мовою. Коли після понад години нарешті почало випорожнюватися до пластунів вийшов Патріярх Іван Мирослав Любачівський, якого пластуни привітали привітом **Скоб та пластовим гимном. Комендантка передала Патріярхові таборову відзнаку, а відтак таборовики мали** нагоду зфотографуватися з кардиналом. Отримавши патріярше благословення пластуни нарешті повернулись назад до автобусів і лише пізніше довідалися, що патріярх був такий зворушений зустріччю, що не міг до них промовити кілька слів.

Перебування у Львові було переповнене оглядинами цього славного міста, зустрічами з родинами і знайомими. Учасники мали нагоду відвідати деякі місця, до яких у попередніх роках не було доступу. Наприклад, група таборовиків виїхала кілька кілометрів поза Львів до Білогорщі, щоб побачити будинок де в п'ятидесятих роках загинув головний отаман УПА, Роман Шухевич. Це перша в історії пластова група яка поклала квіти на місце, де загинув цей славний колишній пластун.

Саме у Львові, три дні до закінчення табору, учасників приголомшило повідомлення в радіо „Свобода" про державний переворот у Москві. Хоч ці страшні події не мали безпосереднього впливу на дальше проведення таборової програми, можна з певністю сказати, що кожний учасник усвідомлював, що він переживає історичну хвилину в житті України, СССР та всього світу. Протягом цих останніх днів було кілька неспокійних хвилин, але все закінчилося щасливо. Деякі пластуни пізніше, вже після повороту додому, шкодували, що табір не залишився в Україні ще один день. Адже тоді вони були б свідками ще історичної події в історії України: проголошення Незалежностей.

Але, незважаючи на це кожний учасник табору мандрівки „Стежки культури — 91", „Крок через океан" слухаючи останній наказ, при закриттю табору зрозумів, що він разом із своїми ровесниками-пластунами пережив щось надзвичайного протягом останніх трьох тижнів. У тому наказі сказано: „Дорогі пластуни і пластунки, успішно закінчилася наша пластова мандрівка по Батьківщині, 'Стежки культури', яку зорганізував славний курінь 'Перші стежі'. Ми всі стали учасниками історичних подій не лише в історії Пласту, але й також у світовій історії. Але, що важливіше: ми всі — кожний з нас — віднайшов для себе Україну: хто на площі незалежности в Києві, хто на

(Закінчення на стор. 3)

Століття парафії в Піттсбурзі

В неділю, 1-го вересня, парафія української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Піттсбурзі, парохом якої є о. шамбелян Михайло Польовий, відзначила століття свого існування. Перед ювілейним днем відбулися п'ятиденні реколекції для парафіян, що їх вів о. протоігумен Бернард Панчук, ЧСВВ, а в суботу, 31-го серпня, Владика Роберт Москаль посвятив новий іконостас та відправив Службу Божу.

В день Ювілею, в год. 3-ій по полудні церква заповнилась парафіянами і гістьми різного віку, близько 600 осіб. Священики, диякони і вівтарні хлопці увійшли до церкви, за ними Владика Москаль, якого від парафіян привітав хлібом і сіллю проф. д-р Василь Ящун, а від дітей — Микольцьо Грім і Лаврин Драпала, яка вручила Владиці китицю квітів. Владика відправив архиєрейську Службу Божу. Співслужителями були: о. шамбл. М. Польовий, о. шамбл. Л. Адам'як, о. Б. Панчук, ЧСВВ, о. шамбл. В. Качмар, о. Р. Гнатишин, о. М. Костюк і о. Бліщ. Диконували Андрій Мей і Роман Гарвас. Десять вівтарних хлопців додавали яскравого відтінку обрядовій пишноті. Чудово співав об'єднаний ювілейний хор із трьох парафій під диригуванням Степана Зінського.

Владика Москаль виголосив проповідь по-англійськи і по-українськи, в якій підкреслив вселенсько-католицьку основу Христової Церкви та її духовні цінності, що ними вона вирізняється від інших релігійних віровизнань і світських імперій у різних періодах історії людства. Такі імперії розпались, бо не були побудовані на здорових морально-етичних фундаментах. А вже на нелюдських основах була здвигнена штучна будівля большевицько-комуністичної імперії СССР, і вона розпадається на наших очах, бо її основи прямо протилежні основам Христової Церкви, головною настановою й силою якої є любов до Бога і людини до людини. Сто років тому наші брати й сестри, українські еміґранти з України, що поселились у Пітсбурзі, вірні своїй церковно-релігійній спадщині, ґрунтованій на Христовій науці, заснували тут першу парафію візантійсько-українського обряду з церквою св. Івана Хрестителя, яка стала надхненням для інших церков у Західній Пенсильванії. Наприкінці Владика висловив признання першим священикам і вірним цієї парафії, а відтак теперішньому її пароховi, о. шамб. М. Польовому, який ревно працює для неї уже двадцять п'ять років. Традиційним „многоліттєвим", згідно зі звичаєм ювілейних святкувань в українських католицьких парафіях, закінчено Богослужбу.

Другою частиною Ювілею був бенкет, що відбувся в головній залі готелю Шератон. Інвокацію провів о. шамбл. В. Качмар, функцію „тост-майстра" виконував о. шамбл. Р. Семиняк. Перед обідом відома танцювальна група „Полтава" під керуванням Люби Глутковської виконала дуже ефектовно низку народних танців, за що нагороджена була рясними оплесками. До танців і під час бенкету грала добірна оркестра „Континентал Дукс". Під час бенкету промовляли о. Р. Гнатишин, Владика Москаль, а в заключній частині — о. шамбл. Михайло Польовий.

Промовець з'ясував коротко становище наших перших іміґрантів в Америці, країні з новим способом життя, з новими законами, з іншою мовою, тож і почувалися осамітнено. Проте силою, що давала їм змогу вдержатись на поверхні цього нового життя, була їхня дорога для них спадщина, яку вони принесли з собою з рідних земель. З любов'ю до цієї спадщини приїхали теж українські працьовиті іміґранти до Пітсбургу, оформили власну спільноту, побудували церкву і заснували першу парафію. Їх життя зосереджувалось завжди навколо церкви, і цю спадщину вони передавали своїм нащадкам, якими саме є ми, за що ми їм безмежно вдячні.

Отець парох Михайло Польовий у своїй 25-літній праці оживив існуючі церковні товариства і організував нові та був їх постійною душею. Немаловажною частиною його праці було і є відвідування хворих у лікарнях, несення слова Божого і Богослужень тим, яких ізольовано від суспільства, а для парафіян, які через свій старечий вік або поганий стан здоров'я не могли ходити до церкви на недільні відправи, о. парох установив недільну півгодинну релігійну радіопрограму, яку веде вже 18 років. Технічну допомогу в цій праці дає йому інж. Михайло Комічак, директор Української радіопрограми в Піттсбурзі, защо належить йому щира подяка.

Закінчуючи свою промову, о. Польовий подякував усім, що причинилися до звеличення Століття: преосв. єпископові Москалеві за удостоєння ним Ювілею своєю присутністю та за благословення церкви назовні й всередині, відновленої американськими фірмами з дорадником-архітектом Ростиславом Бойковичем. Далі о. парох дякував усім священикам, які приїхали здалека й зблизька на Ювілей; дияконам, вівтарним хлопцям, Анні Кореновській і Марії Касовській за читання Святого Письма під час відправи; преп. сестрам Андреї і Єлисаветі та Анні Гузар і Марії Купчак за прикрашення церкви квітами і престола вишиваними обрусами; Францис Габел за гарні квіти для головного престола; преп. сестрам ЧСВВ, дириґентові Степанові Зінському і ювілейному хорові; о. Р. Семинякові, о. Р. Гнатишинові; всім церковним організаціям і товариствам за їх віддану працю, зокрема парафіянам, що кожного тижня роблять пироги і з продажу їх жертвують багато на потреби парафії (напр. на новий іконостас); Любі Глутковській і її ансамблеві „Полтава"; оркестрі; Ювілейному комітетові і всім його помічникам за вклад великої праці, пов'язаної з підготовлюванням і здійснюванням ювілейної програми; ось вони: Карен і Вейн Діла, Давид Драпала, Аліся і Михайло Гаритан, Слава і Роман Комічак, Стефанія Милс, Пантелеймон Плакс, Катерина Савчак, Степан Савчак, Анна Шмуль, Кляра Василик, Степан Зінський, фотограф Михайло Е. Гаритан та д-р Василь Ящун — історик нашої парафії. Особливу подяку висловив о. парох Михайлові Ковалеві за його власноручне приготовлення карточок з іменами й прізвищами учасників бенкету для кожного стола і усім парафіянам за їх присутність та духовну й матеріяльну підтримку. Наприкінці о. парох закликав батьків виховувати дітей у релігійному дусі та спрямовувати їх на дорогу служіння Богові і нашій Церкві, бо „жнива великі, а робітників мало".

Многоліттєвим Століття церкви й парафії та благословенною молитвою закінчено бенкет.

Вірні церкви св. Івана Хрестителя в Піттсбурзі гідно й урочисто відзначили Століття. Цей Ювілей пов'язує минуле й сучасне життя парафії і надихає її нащадків на стійку любов до Христової Церкви та на плекання церковно-релігійної спадщини в наступному столітті.

В. Ящун

Голосіть правду про Україну!

Прослухавши в останніх днях телевізійні звідомлення із подій в совєтському Союзі, кожний з нас завважив, що телевізійні репортери чомусь поминали справу України, а зосереджували свою увагу в більшості на Москві, Росії, Єльцинові і прославляли подвиги російського народу і Росії, іґноруючи при цьому Україну. Як знаємо ми всі, Україна була першою могутньою, культурною державою на сході Европи із своїми князями і королями 900 років тому, коли не було ще Москви, ані москвичів, які появились пізніше. Москвичі прийшли в Україну з півночі і поневолили її спершу царизмом, а пізніше комунізмом.

Можливо, що ці телевізійні репортери не знають нашої правдивої історії і користають із старих архівів, в яких збережені проросійські матеріяли. Ми тут, в діяспорі, повинні сказати забуту правду про нашу історію західньому світові через найбільш популярний засіб інформації — телевізію.

Для цієї мети зроблено в англійській мові короткий телевізійний фільм п. з. „Ukrainian Prinses and Kings", який вірно зображає українську державність і незалежність України перед 1000 роками.

Шановна громадо! Ви прислужитесь Україні, якщо ви звернетесь до телевізійних станцій у вашій місцевості, передасте їм відеокопію цього фільму і попросите їх, щоб вони використали їх у своїх програмах в ім'я правди і справедливости.

В справі відео слід звертатись на число тел. (213)-466 6663; B. Soluk P. O. Box 85374, Hollywood, Calif. 90072.

Богдан Солук

Українська мова в державних школах Бразилії

Українська громада Бразилії спромоглася на великий здобуток у збереженні рідної мови. Дня 8-го березня нинішнього року розпочалося вивчення української мови в чотирьох державних школах провінції Парани. Відповідним проєктом займається Шкільна Рада Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації. Його буде здійснено в кількох роках. Поступово, щороку, до виконання програми залучатимуться нові школи, учні яких вивчатимуть українську мову. Наприклад, у програмі на наступний рік українська мова як навчальний предмет увійде до п'яти шкіл, якраз у місцях скупчення українських поселенців: Шкільна структура тут є готова до цієї праці.

Навчання відбувається за курсом педагогічної методології мов, розробленим професором Оленкою Білаш (Калгарський Університет), яка разом з іншими науковцями підготувала 45 вчителів-україномовців, ведучи спеціяльний курс при федеральному Університеті в Куритибі.

Чимало допоміжних навчальних матеріялів подарував Канадський Інститут Українських Студій. Шкільна Рада виготовила з них належну кількість копій і розіслала вчителям.

Згідно з другою програмою проєкту йде заснування бібліотек-читалень при державних школах з тим, щоб учителі й учні були забезпечені потрібними книжками, фотоматеріялами, відео-фільмами тощо. Реалізації цієї програми фінансово значно посприяв Світовий Конгрес Вільних Українців. Книжками і також коштами допомогли Шкільна Рада Українського Конгресового Комітету Америки, Українська Книгарня, Товариство „Україна" з Києва, Асоціяція „Зв'язок" з Торонто, Суспільна Служба Українців Канади та банк „Певність" з Чикаго.

Проєкт шкільного вивчення української мови є сьогодні пріоритетним завданням діяльности Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації. Закликаємо до співпраці усіх, хто розуміє вагу збереження української мови, культури і національної ідентичности.

Для книжкової, фінансової й інформаційної участи у проєкті подаємо адресу: Representação Central Ucraniano-Brasileira, Conselho de Educacão, Cx. Postal 3424, CEP. 80000, Curitiba Pr. Brasil.

Нестор Кутинський

„Крок через океан"

(Закінчення зі стор. 2)

Пластуни в Каневі

Перед готелем „Україна"

полонині з трембітарями, хто біля могил січових стрільців в Станиславові, хто в очах своїх нових друзів, які живуть через океан".

Програма табору була різноманітна і складна, а число учасників на мандрівний табор велике, тому треба підкреслити, що у великій мірі успіх табору завдячують команданті пл. сен. Марті Зелик за її вміле, спокійне і зрівноважене керування табором, бунчужному ст. пл. Тарасові Ганкевичеві, який зумів втримати порядок і дисципліну, пл. сен. Олесеві Криськову за виконування не все легких всяких технічних завдань, та іншим членам булави. Вони всі здобули серед молоді пошану і довір'я та показали молодшому поколінню як треба дружньо жити і співпрацювати.

Не можна поминути, не менше важний фактор, без якого ледве чи цей надзвичайний табор мав такий успіх, — а це наша молодь, яка виказала свою зрілість, пластову поставу, співпрацю з проводом та стала амбасадорами української справи молодшого покоління.

Закінчуючи наказ комендантка цитує славного поеташістдесятника Василя Симоненка:

Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежок,
Є тисячі ланів, але один лиш мій.

Біля Яблонівського Перевалу

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ вперше рішуче висловили своє становище щодо юґославської кризи. Виступаючи в Організації Об'єднаних Націй державний секретар Джеймс Бейкер заявив, що юґославська армія проводить недопустиму агресивну політику щодо Сербії і закликав Загреб і Београд негайно припинити всякі військові дії. В той же день Рада Безпеки ОН одноголосно прийняла резолюцію, яка забороняє продаж зброї юґославським республікам.

В УКРАЇНІ

(Закінчення зі стор. 1)

жити, що за часів совєтської влади це було перше відзначення роковин міста.

Харків. — Демократичні організації міста, а саме Рух, УРП та інші провели мітинг, метою якого було закликати громадськість активізувати демократичні перетворення, не допустити захоплення керівних посад в радах колишніми партфункціонерами. У місті на стінах будинків і у переходах метро з'явилися летючки, де анонімні автори лякають громадян міста посиленням націоналізму, фашизму і капіталізму.

Севастопіль. — Незалежна газета „Меркурій" надрукувала інтерв'ю з капітаном першої ранґи, командиром бриґади прикордонних кораблів КҐБ СССР, народним депутатом ВР Криму Ігорем Алфер'євим. Він повідомив, що прикордонні кораблі КҐБ не брали участи у заколоті. 19-21-го серпня, у море виходили лише вісім кораблів Чорноморської флоти.

Дніпропетровське. — У приміщенні театру ім. Тараса Шевченка відбулася 3-тя крайова конференція Руху. Прибули делеґації з районних центрів і сіл области. Головою дніпропетровського Руху обрано Івана Шулика, художника театру Юного Глядача. І. Шулик очолює крайовий Рух з початку його утворення. Також обговорювалися кандидатури на посаду президента України, питання організації збору підписів на підтримку кандидатів на президента. До резолюції конференції увійшли пункти про передачу газет, що належали КПУ, радам народних депутатів, про необхідність започаткування газети крайового Руху, про організацію агітаційної роботи у селах области. Вирішено утворити постійно діючий семінар для підготови агітаторів на вибори президента і всеукраїнський референдум 1-го грудня.

Дніпропетровське. — У приміщенні Російського драматичного театру відбулися святкові збори жидівської громади міста, присвячені відкриттю жидівської загальноосвітньої школи. Збори співпали з жидівським святом нового року — Рош-га-шана. Жидів Дніпропетровського привітали представники Руху та Спілки Письменників України.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

ПЕЧЕННЯ БАРАБОЛІ

Лігайтон, Па. — Лігайтонська та Філядельфійська Станиці Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА влаштовують традиційне печення бараболі на оселі ім. Олега Ольжича, яке відбудеться в суботу, 5-го жовтня. Початок о год. 4-ій по полудні забава — о год. 9-ій вечора: Грає оркестра „Хлопці зі Львова". Аранжер забави — Мирослав Прончак. В програмі також несподіванки та буфет. Кімнати слід замовляти, телефонуючи до Управи оселі (215) 377-4621.

МАКСИМ КУРИС

Вояк Української Галицької Армії
аматор-маляр
Перший жертводавець всього майна на фонд „Рідної Школи" в Україні

упокоївся принявши св. Тайни 27-го вересня 1991 р. на 91-му році життя

ПОХОРОНИ відбулися 30 вересня 1991 р. на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

З великим жалем і болем повідомляємо родину, приятелів і українську громаду, що дня 17-го вересня 1991 р. упокоїлася, по короткій недузі, в Маямі, Фла. взірцева громадянка, щира патріотка

бл. п.

СОНЯ МИКИТКА з дому СЛОБОДЯН

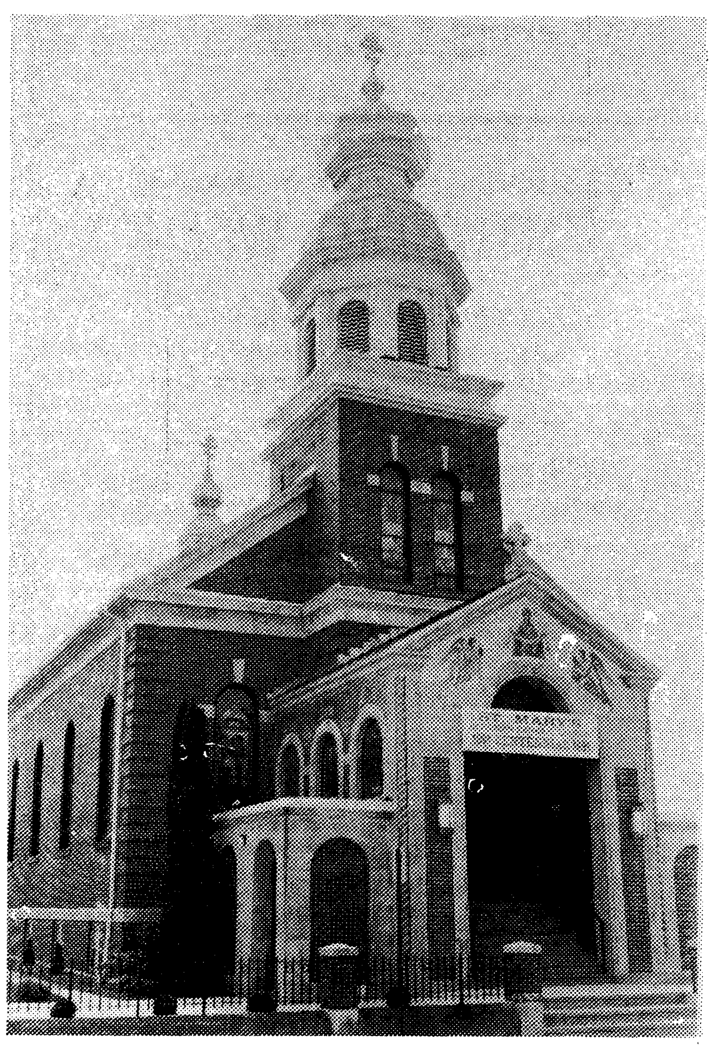
ПОХОРОНИ відбулися 21-го вересня ц. р. в Маямі, Фла., з української католицької церкви Успення Пречистої Діви Марії, на місцевий цвинтар Flagler Memorial Park, де спочила коло свого покійного мужа Івана.

Просимо усіх, хто знав покійну помолитися за її праведну душу.

Горем опечалена родина:
СЛОБОДЯН, МИКИТКІВ, ОЛЬШЕНСЬКИХ, ФЕДИШИН і в Україні

Замість квітів просимо складати на народні добродійні цілі.

Церкві Покрови Пресвятої Богородиці — 100 років

Церква Покрови Пресвятої Богородиці у Мек Ару.

Перші еміґранти, що при їхали до З'єднаних Стейтів Америки, привезли зі собою глибоку віру і культуру. Ті, що оселилися в Мек Ару, Пенсильванія, не мали своєї церкви. У неділю вони вставали дуже рано і пішки йшли через гори, щоб вислухати Службу Божу в першій українській католицькій церкві св. Михаїла в Шенандо, яка була 10 миль від Мек Ару.

Будівництво церкви у Мек Ару почалося в серпні 1891 року. Вугільна компанія Лігай Вілкс Баррі подарувала землю (50x150) за символічну ціну — 1 доляр. Про це подбав Андрій Сквір.

Наріжний камінь під будівництво церкви був посвячений у жовтні 1891 року — на свято Покрови Пресвятої Богородиці. Посвячували його о. К. Андрухович і о. ігумен Гулович. Ті самі священики посвятили і церкву, дерев'яну, 30-го травня наступного року під патронатом Покрови Пресвятої Богородиці.

Першими церковними урядниками були Василь Гончак, Лукач Качмар, Данько Майхрич, а пізніше Петро Двірвічак.

Першим парохом церкви був о. К. Андрухович (від січня 1892 до квітня 1893 року). Після його відходу парохом став о. Гулович.

1902 року Дмитро Капітула і Петро Двірвічак докупили землі і збудували парафіяльний дім.

П'ять років пізніше землю на західній стороні докупили парафіяни і перенесли туди малу дерев'яну церкву, а на її місці збудували велику церкву. 1909 року її посвятив Єпископ Ортинський.

Нині, коли ми відзначаємо сторіччя нашої церкви, думки звернені до наших предків, які у ті тяжкі перші роки перебування на американській землі збудували таку прекрасну святиню і залишили її наступним поколінням. Любов до Бога і віра дали їм силу і витривалість. Ми, третє, а то й четверте покоління, повинні пам'ятати про їх дар і продовжувати кращі традиції нашого народу, зберігати нашу віру і культуру.

Гелена Словік,
секретарка 7-го Відділу УНС

Вітаємо новоприбулих з України

В четвер, 19-го вересня, до домівки УСВТ „Ч. Січ" в Нюарку в товаристві Нестора Паславського, колишнього члена збірної відбиванки ЗСА і далі чільного змагуна „Ч. Січі", завітали новоприбулі з України Ігор Акішин з Комунарського, Луганська область, і Геннадій Шевченко з Полтави, обидва визначні відбиванкарі, з якими редактор „Спортових Вістей" „Свободи" відбув розмову.

Розкажіть про себе: де народилися, навчалися, коли і за яких обставин почали займатися цим чудовим видом спорту?

Ігор: Народився в 1968 році в місті Комунарське, Луганської области. Після закінчення початкової школи був прийнятий до Луганської школи-інтернату спортового профілю. Далі студіював у Московській [illegible] вищій технічній школі і закінчив її цього року. Почав займатися відбиванкою в Комунарську від 11-ти років життя. Від 14-ти років в Луганській школі-інтернаті і закінчив її з золотою медалею. До 17-ти років в спортовому інтернаті. 2 і півроку грав у Московській Технічній школі. Був тричі чемпіоном України, двічі чемпіоном СССР в складі збірної команди України.

Геннадій: Народився в Полтаві в сім'ї спортовців. Моя мати була видатною змагункою відбиванки, виступала в збірній України, батько визначний кошиківкар теж член збірної України. Я почав грати відбиванку від 9-ти років життя. Коли осягнув 16 років, мене взяли до збірної дружини України до Києва. Там я познайомився з моїм другом Ігорем. Після закінчення школи навчався в Київському інституті фізичної культури. Дальша доля мене закинула до армії, де я прослужив три важких роки, найважчих в моєму житті.

— Яким тренерам найбільше завдячуєте за осягнені вами відбиванкові майстерність?

Ігор: Першій тренерці Л. Алексеєвій, тренерові в інтернаті В. Сленцові і тренерові в технічній школі Ю. Нечушкінові.

Геннадій: Дуже вдячний свому першому тренерові Аганянцові, тренерові збірної України П. Небелицькому.

— В яких відбиванкових клюбах ви ще виступали?

Ігор: Луганської школі-інтернату спортового профілю, Московської вищої технічної школи і в збірній команді України.

Геннадій: Після закінчення школи грав 2 роки в клюбі вищої ліґи „Льокомотив" у Києві. Після служби в армії грав у студентській збірній в Москві.

— Коли і з якими намірами ви прибули до Америки?

Ігор: В червні я приїхав до американських друзів в стейті Массачусет.

Геннадій: Приїхав в червні до Массачусет на відвідини американських друзів, які були в Полтаві минулого літа й жили в моїх батьків цілий місяць. Разом з Ігорем хочемо навчатися тут, про що вже давно мріяли.

— Проживаючи в Україні чи Москві, ви щонебудь знали про існування українського організованого, аматорського спорту в Америці і Канаді?

Ігор: Практично нічого не знали і я був дуже здивований спільністю й організованістю українських людей в Америці і Канаді, силою українських організацій.

Геннадій: Все, що я чув, було, що в Америці й Канаді є українці. Це все.

— 24-го серпня цього року Україна проголосила незалежність. Боротьба за повну незалежність набирає на силі. Як ви ставитесь до цього акту і взагалі яка ваша думка про процес національного відродження в Україні?

Ігор: Дуже важливий крок до державної незалежности Батьківщини, найважча робота, буде попереду, коли потрібно буде перетворити рішення до життя і будувати краще життя для людей. При такій умові незалежність буде здійснюватися набагато швидше.

Геннадій: Процеси та рух за незалежність найбільше були на заході. Україна на сході спала та ще спить. Треба збудити рух по всій країні, тільки спільними силами зможемо здобути незалежність швидко.

— У зв'язку з проголошенням незалежности України актуалізується справа організації збірних України на чемпіонати світу, Европи і Олімпіяди. На вашу думку, чи в Україні є можливість створити сильну збірну відбиванки, яка змогла б гідно виступати на Олімпіяді і на міжнародній арені?

Ігор: Впевнений, що так! В Україні є дуже сильні дружини, а головне дуже добра система юнацької підготови спортсменів.

Геннадій: Я, як спеціяліст, що закінчив навчання в інституті фізичної культури, впевнений, що нині є відбиванкарі в Україні, з яких можна створити збірну, що буде грати за 1—8 місце в Европі. Очевидно проблеми існують, тому що коло 40% змагунів тепер ґрають в Ленінграді і Москві, бо мають там більші платні, ніж в Україні.

— Кого з родини ви залишили в Україні?

Ігор: Вся родина в мене в Україні. Батько, мати і сестра. Батько і мати працюють на металурґійному заводі, сестра навчається в спеціяльній музичній школі в Луганську.

Геннадій: Батько, мати і сестра.

— Чи вспіли ви вже запізнатися з українською громадою в Америці?

Ігор: Авжеж! Був дуже схвильований прихильністю українців і за це дуже вдячний. Особливо вдячний Несторові Паславському, отцеві Глібу з церкви св. Миколая в Пассейку, організації „Самопоміч" за першу фінансову допомогу і підтримку в перших тижнях нашого перебування в Пассейку. Вдячні сім'ї американців Ніваў в Ґрінфілді, Масачусет за їх щиру допомогу.

Геннадій: Так! Й був здивований приємністю та тим, скільки багато було зроблено для нас в перших днях. Дуже вдячні Н. Паславському та Батькові Глібові з церкви в Пассейку.

— Як на перший погляд, що вам подобається і що не подобається на цьому континенті?

Геннадій: Подобається майже все та є деякі речі, що не подобається. Про це відповісти в кількох словах нелегко. Диве, що люди з великими можливостями у вільній країні гублять даремно життя. Я б бажав бути молодшим, як я є. Я б зробив й вспів багато більше.

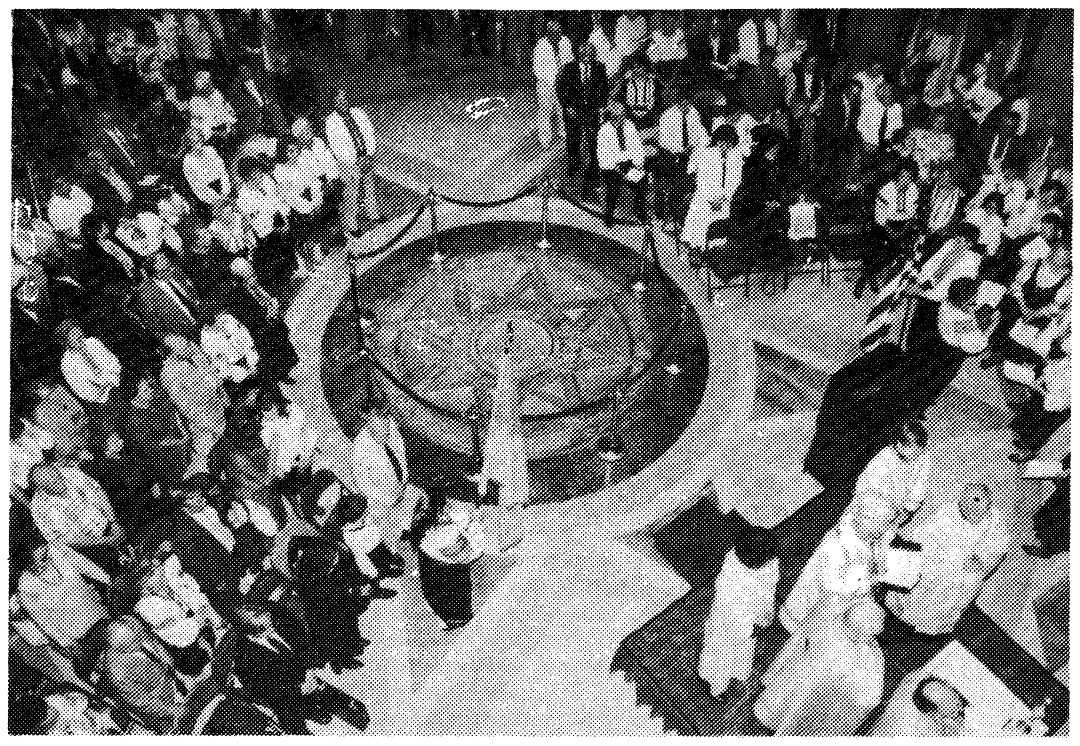
Ігор: Дуже подобається. — Що ви ще бажали б сказати нашим читачам?

Ігор: Дякуємо за увагу. Дуже приємно було запізнатися з вашою газетою. Це дуже важливо для українців мати свій рупор, тому що газета. підтримує розвиток української мови так далеко від Батьківщини і теж об'єднує людей з громаді.

Геннадій: Бажаємо і намагаємося вступити на навчання в університет Ратґерс в Нюарку. Там, сподіваємося, будемо грати в університетській відбиванковій дружині. Далі бажаємо познайомитися з усіми українцями на цьому терені. Дуже дякуємо за увагу до нас!

Розмову провів
Омелян Твардовський

Українці Міннесоти відзначили день проголошення незалежности України

Українці Міннесоти відзначають день проголошення незалежности України.

У суботу, 24-го серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила Декларацію про незалежність України. Ця радісна історична подія сколихнула серця українського народу як на Батьківщині, так і в діяспорі. Не менш радісно сприйняли цю подію також українці Міннесоти і тому постановили гідно відзначити її в Міннеаполісі й Сант Полі.

Для відзначення цієї події був створений Громадський комітет, до якого ввійшли три парафії Української Автокефальної Православної Церкви та суспільно-громадські і політичні організації стейту Міннесоти. З жалем треба ствердити, що офіційної участи у спільному святкуванні не взяли організації Визвольного Фронту та українська католицька парафія. Однак частина громади церкви таки була присутня на святкуванні. До громадського комітету були вибрані: д-р Анатолій Лисий — голова, д-р Володимир Анастас — заступник голови Катерина Фонтейн — секретарка, Юрко Пасічник — організаційний референт, Олександер Полець — скарбник, і відповідальний за хор — Олександер Цареградський.

Відзначення дня проголошення незалежности було призначене на неділю, 8-го вересня ц. р. на 2-гу годину по полудні в ротонді Капітолю стейту Міннесоти. Пресові повідомлення і запрошення до чільних гостей і представників сусідніх нам народів та країн Прибалтики були вислані своєчасно. 8-го вересня о годині 2-ій по полудні ротонда Капітолю була вщерть виповнена людьми. Народні строї жінок і чоловіків при сяйві світел творили дуже приємну й емоційну картину, а коли додати масу українських синьо-жовтих прапорів та прапорів з країн Прибалтики, які ланцюгом оточували велику ротонду, то все це створювало велике почуття радости і урочистість святкування, якого Капітоль Міннесоти, мабуть, ще не бачив.

Голова Комітету д-р А. Лисий, відкриваючи свято, привітав українське духовенство на чолі з Владикою Паїсієм та євангельських пасторів. Привітав достойних гостей, делеґації з етнічних груп та представників прибалтійських народів — естонців, латишів, литовців та всіх присутніх, які, незважаючи на погану погоду, прибули, щоб своєю присутністю засвідчити солідарність з народом України.

Голова Комітету у своєму короткому слові змалював картину краху ще недавно страшної й могутньої совєтської імперії, яка була пострахом для всіх народів світу, в якій сьогодні настав час повного розвалу і з-під розвалин якої помалу вириваються гноблені її системою народи, а в тому числі й наша багатострадальна Україна.

Верховна Рада України 24-го серпня ц. р. проголосила Акт незалежности України, який прочитав голова Комітету д-р Лисий. При сутні бурею оплесків та вста ванням з місць підтримали акт Верховної Ради України. Далі голова Комітету зауважив, що „Ми, американці українського походження, з почуттям радости і задоволення вітаємо це проголошення та разом з тим, споглядаючи на події, які тепер розвиваються на територі колишнього Союзу, наша радість є переплетена тривогою. Історичний досвід нашого народу говорить нам, що будь-яке спілкування чи договорення з Москвою носить зі собою небезпеку зради і поновного підкорення. Тому ми обстоюємо повну незалежність і самостійність України, а не якусь половину чи третину її. Ми також вимагаємо від нашого Уряду, від президента Буша визнання України як самостійної і незалежної держави українського народу. А сьогоднішньою демонстрацією ми, американці українського походження, хочемо ще раз ствердити, що ми були, є і завжди будемо з тобою, наша Україно!" Д-р А. Лисий подякував присутнім, які відгукнулися на заклик. Подякував присутнім представникам американських організацій та представникам дружніх до нас народів за їхню участь та прихильність до наших стремлінь, до незалежности. Дальше ведення програми д-р А. Лисий передав д-рові В. Анастасові.

Молебнем і молитвою „Царю небесний" розпочато програму свята. Владика Паїсій в сослуженні отців настоятелів: протоієрея М. Кудановича, протоієрея М. Метулинського і диякона С. Новицького розпочали відправу. Збірний хор трьох українських автокефальних православних церков під мистецьким керівництвом Кіри Цареградської духовно зміцнював прохальну ектинію до Царя небесного і Бога нашого, щоб він охороняв нас і наш народ від всякого зла. По закінченні Молебня хор заспівав американський гимн. На обличчях присутніх відбивалася радість і святковий настрій. Телевізійні репортери з трьох телевізійних станцій намагалися вловити найбільш суттєві моменти, щоб передати їх на каналах телевізії.

Д-р Володимир Анастас представив достойних гостей і представників інших народів, що входили до колишнього СССР і народів-сусідів України. Головним доповідачем був Даґлас Сія — аналітик европейської політики з Фундації „Спадщина" у Вашінґтоні. Він заявив при вступі, що не є українцем, але має багато українських знайомих та приятелів і всі симпатії його є з тими українцями, які змагаються за волю і самостійність своєї Батьківщини. З виголошеної доповіді промови було видно, що він є дуже добре поінформований про всі минулі і сучасні важкі часи українського народу, знає все про сучасні події і труднощі. Як знавець східньоевропейських країн, він сказав, що і як мають робити республіки, коли вони будуть незалежними. Бо не може бути свободи, коли не буде незалежности. На закінчення своєї промови він, апелюючи до нас, закликав не зневірюватися, а стукати і то настирливо до всіх дверей, не зважаючи на те, що в сьогоднішній ситуації не все ще хотять нам їх відкрити. Як відомо, сказав він, президент Буш всією силою підтримує М. Горбачова і є проти розчленування Совєтського Союзу. Він іде втертим слідом старої політики західних країн, яка ставить і сьогодні собі за мету мати сильну барикаду проти Китаю, який і далі є загрозою для Заходу. Ось одна з причин, чому Америка і західні країни хочуть мати СССР в цілости.

Другим промовцем був д-р Мелор Стуруа — гістьексперт з ділянки совєтської журналістики в Інституті ім. Гамфрі при Міннесотському університеті. Колишній закордонний редактор газети „Ізвестія", за національністю грузин. Доповідь його була цікава тим, що він дав аналізу перебудови М. Горбачова, яка довела до путчу і до спроби захоплення влади. Він навіть сказав, що Горбачов був дев'ятим членом офіційної вісімки. Очевидно він змови не плянував, але знав, яких людей добирав до уряду. Спираючись на Комуністичну партію зі своєю гласністю і перебудовою, він сам дав путчистам можливість вчинити переворот. Щастям для світу було те, що демократичні сили, яких недооцінив Горбачов, перемогли.

Потім виступили з привітами і побажаннями представники естонців Калю Кубітс, латишів Яніс Робінс, литовців Кестутіс Таутувідес, мадярів Пол Руприхт. Виступив також заступник голови Комітету Допомоги Совєтським Жидам на стейті Міннесоту, Північну і Південну Дакоту Стівен Файнштайн. У своєму привітальному слові він також апелював до українців, щоб вони були більш наполегливі до своїх вимог і щоб не говорили, що їх є тільки чотири мільйони в діяспорі, а казали, що є сорок п'ять мільйонів. Щоб не слухали, що каже Буш, бо „жидівський народ, послухавши голосу куща (буша), сорок років ходив по арабській пустині, шукаючи обіцяної землі". Були прочитані резолюції, які присутні прийняли одноголосно.

— Ми, громадяни ЗСА українського походження, з Міннеаполісу й Ст. Полу в Міннесоті, що зібралися в стейтовому Капітолі 8-го вересня 1991 р. з нагоди проголошення незалежности України в Києві, приносимо в першу чергу сердечну подяку Всевишньому Богові за те, що він дав нам історичну нагоду зібрати і скріпити наші духовні і фізичні сили для відродження нашої Батьківщини.

Святкування закінчились відспіванням національного гимну „Ще не вмерла України".

У вечірніх годинах всі три телевізійні канали показали, як українці Міннесоти відзначили проголошення незалежности України. В ранній числі „Стар-Трибюн" була поміщена довша стаття в прихильному тоні та в правдивому насвітленні з великою кольоровою знимкою.

Василь Станиславів